Tracht, door valsch gevoel bestierd, dien dag maar niet te verhaasten.

Zeg niet: zoolang ik die ervaring niet heb opgedaan, heb ik aan Christus geen deel.

Gij moogt dien dag verre wenschen.

Niettemin, hij komt.

Welk een hange dag is het!

Welk een bangen tijd luidt hij in!

Gij voelt u zoo alleen. Niemand is er rondom u, dien gij als trooster begroet. En geen jakhals huilt akeliger, dan de stem, die hoonend schreeuwt: waar is uw God?

Ja, waar is Hij?

Gij weet het niet.

Want gij hebt de onwankelbaarheid van Christus niet. Gij zijt maar een zondig mensch.

En dan komt Satan met zijn zeef en begint u te ziften als de tarwe. Satan, met wien gij, naar den aard der christenen in onzen tijd, niet meer zoo ernstig rekent.

Het spant er!

Van uw geloof blijft er niets meer over, naar het schijnt.

Uw zekerheid lijkt in onzekerheid veranderd.

Moed hebt gij niet meer.

Wanhoopskreten dreigen nu eenige zieleuitingen te worden.

Als het nog langer duurt....

Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft!

U is niet een woestijn-leven, u zijn alleen woestijn-dagen beschikt.

Uw veertig dagen zijn om.

De duivelen verlaten u.

Engelen dienen u.

En Christus staat nevens u, Hij, die vóór u en voor u in de woestijn is geweest.

Hij deelt het u mede: „Gij zaagt het wel niet, maar Ik was al dien tijd met u. Kleingeloovige, wel hebt gij gewankeld, maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude."

Gij dankt met een traan.

De woestijn-dagen zijn voorbij.

En met de opgedane ervaring kunt gij uw broeders sterken.

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

De loochening der Gemeene Gratie.

VIII.

In Amerika is onder de Gereformeerde broederen ernstig geschil gerezen over het leerstuk van de Gemeene Gratie.

Er zijn er, die meenen, dat deze leer onschriftuurlijk is en daarom de Gemeene Gratie loochenen.

De stand van de kwestie wordt uiteengezet in de brochure van Ds J. K. van Baalen: „De loochening der Gemeene Gratie, Gereformeerd of Doopersch".

Ds van Baalen ziet in dit geschil een beginselstrijd tusschen Calvinisme en Anabaptisme en meent, dat in Hollandsche kringen in Amerika nog maar al te veel van den Dooperschen zuurdesem te bespeuren valt.

Om onze lezers voor te lichten, volgen we den schrijver op den voet.

We wenschen echter deze zaak geheel los te maken van de Jansen-kwestie.

Ook werpen we ons niet als scheidsrechter tusschen de Amerikaansche broeders op.

Daarom blijven hun personen buiten geding.

Zij, die in Amerika de Gemeene Gratie loochenen, zetten de uitspraken van gedgeleerden als Kuyper en Bavinck, in deze kwestie eenvoudig op zij en betoonen daarbij niet steeds het verschuldigde respect.

Voor hen is het Noachitische Verbond een verbond van particuliere genade.

Ook wordt volgens hen, het leven der wedergeboorte niet gedragen door het leven uit de schepping. Evenmin is ook het verbond der bijzondere genade aan alle zijden omringd door een algemeene genade, gelijk een kern door haar bolster.

Er bestaat, zoo gaan zij verder, geen genade, dan in het bloed van Christus en in den natuurlijken mensch is er van vatbaarheid voor genade in het hart geen sprake.

Tot den natuurlijken mensch vloeien wel uitwendige zegeningen, welke voor den geloovige bestemd zijn, af, maar die zegeningen verkeeren voor hem in een vloek.

Daartegen nu brengt Ds van Baalen zijn bezwaren in. Hij ontdekt rationalisme in de redeneering zijner tegenstanders. Maar vooral legt hij hun ten laste een eenzijdige theologie, die alleen uitgaat van de leer der uitverkiezing.

Met de voorbeelden van Farao's dochter en de bekeering der Ninevieten op de prediking van Jona, wil hij aantoonen, dat de gaven Gods aan de onwedergeborenen, dezen niet nog goddeloozer maken.

Hij meent in de loochening der Gemeene Gratie te herkennen, de dwaling van het Anabaptisme, waaraan de praktijk van de „mijding" onafscheidelijk verbonden was.

Het zou jammer zijn, indien dit geschil in onze Amerikaansche Kerken op scheuring uitliep. Daarom matige men zich in zijn uitspraken, verkettere elkander niet te spoedig, zegge liever, dat iets in de Anabaptistische lijn ligt, dan dat men het als Anabaptisme brandmerkt en houde rekening met de inkonsekwenties, welke bij de tegenpartij duidelijk zichtbaar zijn en waaruit blijkt, dat men bij het Anabaptisme niet wil uitkomen.

Het is alsof Kuyper zeker voorgevoel had van de moeilijkheden, welke dit leerstuk in de toekomst zou opleveren, toen hij den term „algemeene genade" inruilde tegen „gemeene gratie". Misschien zou het verhelderend werken, indien men, inplaats van „genade", „lankmoedigheid" gebruikte. Toch mag het genade-begrip hier niet losgelaten. Calvijn is daarin voorgegaan.

Calvijn laat zich op de ernstigste wijze over de loochening der Algemeene Genade uit.

En wat de Schrift aangaat: naast de genade in Christus kent zij aan het woord genade ook een veel ruimer zin toe.

Tot den dogmatischen ondergrond van dit alles zullen we nu niet trachten door te dringen.

Daarover werd in Amerika niet gesproken.

En we bepalen ons tot het Amerikaansche geding.

De broeders, die in Amerika de Gemeene Gratie loochenen, gaan er, gelijk we zagen van uit, dat er maar één genade is, n.l. de zaligmakende, die in Christus rust.

Toch kunnen zij het oog er niet voor sluiten, dat ook buiten den kring der uitverkorenen veel goeds, veel schoons, veel edels wordt aangetroffen, al zijn dit ook maar tijdelijke goederen, die met de zaligheid in geen verband staan.

Praktisch nemen ook zij de Gemeene Gratie aan, al werd hier en daar een uiting vernomen, die er op wees, dat de theorie ook in het praktische leven haar invloed oefent.

God doet op aard aan alle schepselen wel. Dat moeten ook zij toestemmen.

Maar dit mag volgens hen geen genade heeten.

Zij verklaren het zóó: aan de uitverkorenen wordt meer genade geschonken, dan zij voor zichzelf noodig hebben. De beker loopt bij hen over. En wat er nu overloopt, vloeit naar de wereld af. Dat is voor die wereld geen genade. Want zij heeft de vatbaarheid des harten niet om genade te ontvangen. Daarom verandert dat overloopende voor hen in uitwendige zegeningen.

Welnu, dit genadebegrip is niet dat der Schrift, noch dat der Gereformeerde belijdenisschriften.

Als een bokaal met wijn is gevuld en hij wordt meer dan vol geschonken, dan blijft alles wat over den rand vloeit wijn. De wijn verandert niet in een andere vloeistof.

Wanneer een regenbak door overvloedig hemelwater alles niet meer bergen kan en in den omtrek een diepe plas doet ontstaan, dan dient dat water op den grond wel niet meer om te drinken, maar het blijft regenwater.

En zoo ook, indien het waar ware, dat de particuliere genade, aan geloovigen verleend, naar ongeloovigen afliep, dan zou dit genade en wel zeer beslist particuliere genade blijven, ook al bereikte zij dan nict meer haar eigenlijke doel.

Van een soort transsubstantiatie van particuliere genade in uitwendige zegeningen weet de Schrift niets.

Dit is op zichzelf reeds een verkeerd insluipsel.

Maar nu het beweren, dat de particuliere genade om haar volheid naar de ongeloovigen zou afvloeien.

Ook dat wordt nergens in de Schrift geleerd. Wel het tegendeel.

Zeer zeker wordt aan den uitverkorene bewezen een meer dan overvloedige genade.

In dit opzicht wordt de rechtvaardige niet nauwelijks, maar ruimschoots zalig.

Wanneer wij een bekrompen geestelijk leven hebben, ligt dat niet aan de genade. Want die vormt een rijkdom, welke nooit uit te putten is.

De Heere voedt Zijn kinderen in genade-weelde op en vanwege dien overvloed der genade doet Hij hen vertrouwen, dat hun nooit iets zal ontbreken.

Zij kunnen de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte van de genade in Christus nooit meten en dat moet hen telkens weer tot aanbidding brengen.

De genade wordt niet voor hen afgepast, maar moet hen overstelpen, opdat zij onder den indruk komen van de ontfermingen Gods, die geen einde hebben en uitroepen: Ziet, hoe groote liefde ons de Vader gegeven heeft, dat wij kinderen Gods zouden worden.

Maar nu moet men zich dien genade-overvloed niet als iets stoffelijks denken. Niet kwantitatief, maar kwalitatief opvatten. Het is niet zóó, dat, als het hart het niet kan bevatten, de genade dan wegstroomt, een uitweg zoekt naar een andere plaats. En als dan de kerk er mee vervuld is, dat dan de wereld er in gaat deelen. Dit is een zeer mechanische beschouwing van de genade Gods.

Neen, de particuliere genade wordt aan geen anderen geschonken dan aan de kinderen des Koninkrijks. Zij blijft voor hen bewaard, al is ze nog zoo groot.

Christus trekt in deze de grenslijn scherp. Hij zei het zelf: Ik bid niet voor de wereld, maar voor hen, die Gij Mij gegeven hebt.

En alle particuliere genade is immers gegrond in het Middelaarswerk, ook in het hoogepriesterlijke gebed van Christus?

De Heere morst met de genade in Christus niet. Daar is ze veel te kostbaar voor.

Nog een derde fout sloop in de theorie dier Amerikaansche broederen in.

Zij zeggen: het is in den grond van de zaak één genade, die tot de uitverkorenen en de wereld komt. Maar de wereld kan die niet ontvangen, omdat het hart er niet voor geopend is.

Dit sluit echter een willekeurige beperking der genade in.

De geloovigen zouden dan verkrijgen: 1o. de particuliere genade en 2o. de ontvankelijk-making van het hart voor die particuliere genade.

Maar mogen die beide van elkander gescheiden of zelfs onderscheiden?

Is die bewerking van het hart ook niet enkel genade?

Maakt zij er niet een wezenlijk bestanddeel van uit?

Dit brengt ons tot een vierde feil in hun redeneering.

Zij vergeten, hoe de kerk van Augustinus' dagen af belijdt, dat de gratia irresistibilis en inamissibilis is, dat de genade onwederstandelijk en onverliesbaar is.

Als God met Zijn particuliere genade tot een ziel komt, dan kan deze geen weerstand bieden.

De gegrendelde deur moet openvliegen.

En indien het dan ook zoo ware, dat de particuliere genade naar de wereld afvloeide, dan zou er voor die wereld behoudenis zijn.

Eén druppel particuliere genade is genoeg om een wereldling te zaligen.

Zoo zou de uitverkiezing zijn te niet gedaan.

De dwaling van het universalisme, van de algemeene verzoening en algemeene zaliging is de konsekwentie van zulk een theorie.

En nu weet ik het wel: onze broeders hebben aan die dwaling een gruwel.

Zij trekken die konsekwentie niet.

Maar zij zit er in.

Daarom: laten zij hun theorie herzien.

Zij is gevaarlijk.

Vier verkeerde elementen huizen er alzoo in hun genadebegrip:

Vooreerst, dat zij om de particuliere genade als bron voor de zegeningen in de wereld voor te stellen een zekere transsubstantiatie, wezensverandering dier genade aannemen.

Vervolgens vatten zij de particuliere genade kwantitatief op, als zou daarvan een overschot de wereld ten goede komen.

Voorts, zij miskennen het onderwerpelijk karakter der particuliere genade en sluiten de toebereiding van het hart er buiten.

Eindelijk, zij schakelen in dit opzicht uit de aloude belijdenis, dat de particuliere genade onwederstandelijk en onverliesbaar is.

Rektifikatie.

Het citaat, dat wij in ons vorig nummer op naam van Prof. Bleeker van Groningen schreven, is afkomstig van Dr J. J. Bleeker te Dronrijp.

Zeer welkom.

In „De Bazuin" geeft Prof. Bouwman geen eigenlijke recensie van het vierde stuk mijner biografie van wijlen Prof. Bavinck, maar hij schrijft een artikel, dat, op enkele zinsneden in den aanvang na, mij daarover aanvalt.

Dit komt mij op het oogenblik wel van pas.

Had hij een recensie gegeven, dan zou mij daarmee naar den gebruikelijken regel de mond zijn gesnoerd.

Nu mag ik spreken en een enkel woord ter verdediging aanvoeren.

Daarvoor ben ik dankbaar.

De aanval van Prof. Bouwman had ik eenigszins verwacht. In vorige recensies zette hij reeds eenige pionnen daartoe uit. Ik begreep, dat de beschrijving, welke ik zou geven van Bavinck's heengaan uit Kampen en wat daarmee samenhangt, van alle kanten zou worden bekeken. En antecedenten wezen er op, dat zijn oordeel zou luiden: „oppervlakkig en eenzijdig".

Dit maakte, laat ik het maar opbiechten, mij dubbel voorzichtig.

Maar het mocht mij niet tot vreesachtigheid verleiden.

Een periode als de daareven genoemde beschrijft men waarlijk niet voor zijn genoegen.

Evenwel mag een biograaf zich ook aan minder aangename deelen van zijn taak niet onttrekken.

Prof. Bouwman meent — een idee, die ook door een ander werd geopperd, dat ik beter had gedaan „een beknopte schets te geven van deze periode en alleen de hoofdfeiten te vermelden, dan te trachten zooveel mogelijk al de gegevens in mijn (zijn) boek op te nemen en eene beoordeeling te geven".

Maar dan zou ik geen biografie hebben geleverd.

Een biografie eischt niet alleen opsomming van feiten, maar ook zielkundige belichting.

En stel nu eens, dat ik Bavinck in alle perioden van zijn leven psychologisch had zoeken te benaderen, behalve in deze, zou ik mij dan niet door vreesachtigheid hebben laten inspireeren?

Trouwens, zoo iets is onmogelijk.

Het leven is geen mechano-doos, waaruit het kind sommige stukken kan ter zijde leggen en met de overige een machine bouwen.

Zielkundige verklaring heeft alle belangrijke momenten uit het leven noodig.

Daarbij komt nog iets. Als mijn boek later eens iemand mocht interesseeren en hij zou die overgangsperiode in Bavinck's leven slechts kronieksmatig zien weergegeven, moet hij zich dan niet afvragen: wat zit daar achter? Heeft die auteur daarmee geen raad geweten of uit listige doeleinden daarover gezwegen? En als hem dan nog eens een paar brochures tegen Bavinck uit dien tijd in handen vielen, zou hij niet uitroepen: daar heb ik het